

Alle sorger kan bæres, hvis de gøres til en fortælling. Sådan forholdt Karen Blixen sig til sorger og til livet i øvrigt, og med hendes ord indleder Lisa Meisner Kofoed sin bog *Sorg, mit barn*. Bogen tager udgangspunkt i Lisas sorg over at have mistet sin ufødte datter. Gennem bogen hører vi om de etiske og følelsesmæssige dilemmaer, som fosterdiagnostik og provokeret abort afføder. Og som bogens titel antyder, fortæller Lisa om, hvordan hun bærer sin dødfødte datter med sig, som hun bærer sorgen over at have mistet hende med sig.

Da jeg for nogle få uger siden modtog bogen, var jeg overbevist om, at jeg skulle til at læse Lisas beretning om, hvordan hun havde mistet sin ufødte datter. Jeg gik ud fra, at jeg skulle læse om glæden ved graviditeten, chokket over den barske besked, fødslen og den sorg, der fulgte. Men i stedet for én lang fortælling om Lisas datters korte liv i maven – hvilket uden tvivl kan være berigende og livsklog læsning – har jeg læst en vanvittig aktuel bog! Lisas greb består i, at hun i hvert andet kapitel fortæller en lille del af sin egen historie og i det følgende kapitel supplerer, udvider og nuancerer hun sin egen sorg gennem samtaler med fagfolk, som enten har direkte berøring med familier, der mister et barn, før det er født, eller fagfolk som ved meget om ritualer, sprog og følelser, som man kan komme i kontakt med, når man selv står midt i den smertefulde krise det er at skulle føde et dødt barn.

I bogen får vi svar på nogle af de spørgsmål, Lisa stiller sig selv, og som mange forældre til dødfødte børn stiller sig selv: Hvorfor anbefaler lægen, at jeg skal føde mit barn selv? Hvorfor bliver børn, der er født før uge 22, ikke begravet? Hvorfor kan ingen fjerne min smerte? Flere af de svar, vi får undervejs i bogen, afføder nye spørgsmål, som løfter emnet fosterdiagnostik – og dermed bogen – til et højere niveau og til en dybere kompleksitet. Bogen har bragt mig et helt andet sted hen, end da jeg begyndte læsningen: Fra at tale om 'kønsscanning' til at forstå, at det i virkeligheden er en 'misdannelsesscanning'. Fra den progressive betegnelse 'fri abort' til den ansvarstunge byrde ved at skrive under på at afslutte livet på sit ufødte barns vegne. Og til sidst hen mod den altoverskyggende skyld og skam hos forældre, som stadig er på spil trods en højt specialiseret fosterdiagnostik.

Når nogle af Lisas spørgsmål afføder svar, som blot stiller flere spørgsmål, skyldes det, at vi har at gøre med etiske spørgsmål. Vi kan blive optagede af, hvad vi gør ved fosteret – og Lisas bog får os til at tænke mere over, hvad handlingerne gør ved forældrene. De etiske dilemmaer, Lisa peger på gennem bogen, svarer for mig at se til de dilemmaer, spørgsmålet om aktiv dødshjælp afføder. I sidstnævnte debat bliver vi hurtigt optaget af, hvad vi ønsker at hjælpe den syge med, og vi glemmer at forholde os til, hvad handlingen *aktiv dødshjælp* gør ved vores afmægtige forhold til lidelse og død i al almindelighed – både på langt og på kort sigt.

Lisa Meisner Kofoeds bog *Sorg, mit barn* er yderst relevant læsning for psykologer, der arbejder med mennesker i kriser. Den viser, hvorfor det er vigtigt at give sin kriseramte klient tid og mulighed for at fortælle sin historie. Og hvorfor det er vigtigt, at vi som psykologer tør vove at lytte, undre os og forholde os til de skyld- og skamspørgsmål, det kan afføde, når man stilles over for valg på baggrund af højteknologisk fosterdiagnostik.

Alle sorger kan bæres, hvis de gøres til en fortælling. Hvis en fortælling skal blive en fortælling, kræver det, at nogen lytter til den. Hvis jeg skal lytte til Lisas fortælling, kræver det, at jeg kan rumme den følelse af afmagt, der ligger som en naturlig understrøm i Lisas fortælling. Og derved kræver det også, at jeg ikke forsøger at undslippe afmagten ved eksempelvis at sige til hende: 'Jamen det var da godt, at det skete nu og ikke først senere i graviditeten'. Med den sætning ville jeg forsøge at trøste Lisa ved at få hendes smerte til at se mindre ud. Det kan i værste tilfælde blot øge hendes smerte og helt sikkert få hende til at føle sig forkert i sin sorg. Med andre ord viser Lisas bog mig, at det er en kunst at kunne lytte til en fortælling som hendes. En kunstart der kræver ydmyghed, mod, nænsomhed og omtanke.

Kunne jeg uddele hjerter for denne bog, ville jeg give fem ud af fem mulige.

Af Cathrine Kingo, psykolog

